

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **Š. Ch.**, zastoupeného JUDr. Pavlem Kratochvílou, advokátem se sídlem Žižkova 791, Kyjov, proti žalované **České obchodní inspekci**, ústřednímu inspektorátu, se sídlem Štěpánská 15, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí ústředního ředitele České obchodní inspekce ze dne 14. 8. 2006, čj. 5656/3000/2005/2006/Kr/Št, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 7 Ca 287/2006, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 4. 2007, č. j. 7 Ca 287/2006 - 25,

t a k t o :

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalobci se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 14. 8. 2006, čj. 5656/3000/2005/2006/Kr/Št, zamítl ústřední ředitel České obchodní inspekce (dále též „žalovaná“) odvolání žalobce proti rozhodnutí ředitele inspektorátu České obchodní inspekce Jihomoravského a Zlínského kraje (dále jen „správní orgán prvního stupně“) ze dne 30. 5. 2006, čj. II.308/30/05, a toto rozhodnutí potvrdil. Správní orgán prvního stupně uložil uvedeným rozhodnutím žalobci pokutu ve výši 30 000 Kč za porušení § 6 zákona č. 643/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“). Pochybení se měl žalobce dopustit tím, že ve dnech 25. 10. a 16. 11. 2005 v provozovně S. – d. p., M. 36 v K., požadoval po spotřebitelích platících stravenkami navíc poplatek ve výši 4 % z celkové částky nákupu, čímž docházelo ke znevýhodnění skupiny spotřebitelů, kteří při placení používají stravovací poukázky, tj. k diskriminaci těchto spotřebitelů. Žalovaná dospěla po přezkoumání rozhodnutí k závěru, že skutečnost, že žalobce v rozporu s dobrými mravy diskriminoval

skupinu spotřebitelů platících stravovacími poukázkami, byla správním orgánem prvního stupně řádně zdokumentována v sepsaném kontrolním protokolu ze dne 25. 10. 2005 a 16. 11. 2005. Podle žalované se jedná o znevážení rovnosti a popírání a omezování práv navzájem si rovných subjektů, v případě spotřebitelů je zapotřebí vycházet z jejich totožného postavení. Žádný z nich by proto neměl být zvýhodňován či znevýhodňován na úkor druhých. Samotný zákaz diskriminace spotřebitele má za účel odstranit praktiky zvýhodňující některé spotřebitele před jinými. Žalovaná vycházela dále ze stanoviska Ministerstva financí, podle něhož jsou „stravenky“ svým věcným určením poukázkou na nákup jednoho hlavního jídla v průběhu pracovní směny v provozovnách veřejného stravování (případně i k nákupu potravinářských výrobků v maloobchodní síti) a v obchodním styku zastupují hotové peníze. Toto stanovisko je pak rozdílné od platební karty v tom, že tato je podle zákona o bankách elektronickým platebním prostředkem. Na základě podnětu spotřebitele provedl správný orgán prvního stupně ve dnech 25. 10. 2005 a 16. 11. 2005 v provozovně žalobce v K. šetření, při němž bylo zjištěno a prokázáno, že pro spotřebitele platící stravovacími poukázkami je jako manipulační poplatek požadována přírážka 4 % k prodejní ceně zboží. Tímto jednáním je skupina spotřebitelů platících poukázkami znevýhodněna před skupinou spotřebitelů platících hotově, přestože poukázky hotové peníze zastupují. Žalovaná uvedla, že při kontrolním nákupu dne 25. 10. 2005 činila přírážka 5 Kč k nákupu v hodnotě 122 Kč, při kontrolním nákupu dne 16. 11. 2005 pak byla na hodnotu nákupu připočtena přírážka ve výši 10,90 Kč. Placeno bylo jednou stravenkou v hodnotě 60 Kč a dopláceno v hotovosti. Z toho vyplývá, že přírážka byla vypočtena z celkové hodnoty nákupu s odhlédnutím od skutečnosti, že již samotné účtování přírážky je v rozporu s dobrými mravy. Vyjde-li se totiž z výkladu pojmu „poplatek“, měla by to být peněžní částka vybíraná v souvislosti s činností ve prospěch poplatníka, což v daném případě nedojde naplnění, neboť tento poplatek způsobuje finanční újmu spotřebiteli platícímu stravenkou. Navíc i v oznámení pro zákazníky je uvedeno, že „*v případě placení poukázkami firem S. P. a.s. a E. bude k prodejní ceně připočtena přírážka 4 % jako manipulační poplatek*“. Pokud jde o výši pokuty, vycházela žalovaná z povahy protiprávního jednání žalobce, kdy označila ochranu práv spotřebitelů za prvořadý zájem společnosti, tak i rozsahu následků, kdy účtovaná výše poplatku je realizována na celkový nákup, čímž se neodůvodněný příjem žalobce ještě zvyšuje. Žalovaná při úvaze o výši pokuty přihlédla i ke skutečnosti, že diskriminace spotřebitele je popřením jeho základních práv a svobod, jež jsou součástí ústavního pořádku České republiky.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 13. 4. 2007, č. j. 7 Ca 287/2006 - 25, toto rozhodnutí žalované zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2006, č. j. 8 As 35/2005 - 51, publikované jako č. 956/2006 Sb. NSS. Ačkoliv se toto rozhodnutí týkalo placení platební kartou, právní závěry z něj plynoucí jsou podle soudu aplikovatelné i na souzenou věc. Podstatnou skutečností tak je, zda je transakce při platbě hotovostí či stravovacími poukázkami srovnatelná. Až po tomto posouzení je možné přistoupit k hodnocení důvodnosti zvýhodnění některých spotřebitelů. Je tedy nutné hodnotit samotnou platbu za zboží jako relativně samostatnou součást transakce mezi obchodníkem a spotřebitelem. Zákonnými penězi jsou platné bankovky a mince vydané Českou národní bankou ve své nominální hodnotě a při všech platbách na území České republiky (§ 16 odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů). Stravovací poukázky nemají svou definici v právním řádu České republiky, přijímání stravovacích poukázek je závislé na smluvní dohodě mezi subjektem, který takové poukázky vydává a příslušným obchodníkem. Přijetím stravovací poukázky vzniká obchodníkovi pohledávka vůči osobě, která poukázky vydala, přičemž vypořádání takové pohledávky závisí pouze na smluvním ujednání mezi těmito subjekty. Ačkoliv z hlediska výše daně z přidané hodnoty není žádný

rozdíl, jak byla platba uhrazena, nelze tvrdit, že není rozdíl v posouzení zboží u obchodníka. Na rozdíl od zákonných peněz, které musí obchodník vždy při úhradě kupní ceny zboží přijmout, u stravovacích poukázek takovou povinnost nemá, neboť mu žádný právní předpis takovou povinnost neukládá. Příjem stravovacích poukázek za platbu zboží tak závisí na volné úvaze obchodníka, zda uzavře příslušnou smlouvu se subjektem, který stravovací poukázky vydává, a je tak na úvaze obchodníka, jaké podmínky při této platbě stanoví. Tuto volnou úvahu pak má i zákazník, jenž se při platbě rozhodne, zda transakci provede v hotovosti, či jiným způsobem. Jedná se o smluvní vztah, do něhož stát nevstupuje žádným přímým donucovacím opatřením. V této své volné úvaze není zákazník nijak omezen – platbu v hotovosti musí obchodník přijmout vždy (odmítnutím by porušil své povinnosti a mohl by naplnit i skutkovou podstatu trestného činu ohrožování oběhu tuzemských peněz). Platbu za zboží stravovacími poukázkami, které nejsou tuzemskými ani zákonnými penězi, však může přijmout za jím stanovených podmínek, neboť taková platba je pouze na jeho úvaze, zda ji za cenu zboží přijme. Soud uzavřel, že při platbě stravovacími poukázkami a platbě v hotovosti se o srovnatelnou transakci nejedná. Stejně jako v případě přijetí platby platební kartou zde obchodník akceptuje budoucí zprostředkované plnění od subjektu, který stravovací poukázky vydal. Proto nemůže dojít k diskriminaci spotřebitele podle § 6 zákona o ochraně spotřebitele, neboť transakce nejsou srovnatelné. Vzhledem k tomuto závěru už není tak podstatné hodnocení důvodnosti zvýhodnění či znevýhodnění spotřebitelů, případně výše přírážky k ceně zboží, neboť nebyl naplněn základní důvod pro posouzení, zda jednání bylo diskriminací, neboť není dána srovnatelnost obou transakcí. Proto soud rozhodnutí žalované zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, v němž žalovanou zavázal svým právním názorem.

Ve včasné kasační stížnosti žalovaná (dále též „stěžovatelka“) uplatnila důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle žalované vycházela rozhodnutí vydaná v obou stupních z předpokladu, že placení zákonnými penězi a placení stravovacími poukázkami představují srovnatelné případy, neboť stravovací poukázka ve vymezených případech představuje náhradu platby v zákonných penězích. U takto srovnatelných případů pak byly posuzovány zjištěné rozdíly v přístupu k různým skupinám spotřebitelů a vyhodnoceno účtování zmíněného čtyřprocentního poplatku jako diskriminační. Nad rámec tohoto hodnocení bylo poukázáno rovněž na okolnost zjištěnou při kontrole, že tento poplatek byl účtován z celkové výše nákupu, ačkoliv nákup byl uhrazen zčásti stravovací poukázkou a zčásti zákonnými penězi. Soud zaujal odlišný názor, když poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2006, č. j. 8 As 35/2005 - 51, publikované jako č. 956/2006 Sb. NSS a uvedl, že tak jako v případě užití platebních karet, ani platba stravovacími poukázkami nepředstavuje případ srovnatelný s platbou zákonnými penězi, tudíž případné rozdíly v zacházení se spotřebiteli na základě tohoto kritéria nelze hodnoty z hlediska možné diskriminace. Žalovaná respektuje názory správních soudů na tuto problematiku, kasační stížnost však podala z ohledem na popsany rozdíly v právním hodnocení a navrhl, aby rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 4. 2007, č. j. 7 Ca 287/2006 - 25, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Posouzení právní otázky spočívá v souzené věci v tom, nakolik je uhrazení kupní ceny zboží v obchodě stravovacími poukázkami ekvivalentní platbě hotovými penězi. Tato skutečnost je stěžejní pro zjištění, zda se prodejce, jenž v případě uhrazení kupní ceny zboží pomocí stravovacích poukázek účtuje poplatek ve výši 4 %, dopouští neodůvodněné diskriminace spotřebitele, a tedy zda porušuje § 6 zákona o ochraně spotřebitele či nikoliv. Městský soud v Praze, jenž dospěl k závěru, že v případě platby stravovacími poukázkami se nejedná o srovnatelnou transakci jako v případě platby v hotovosti, vycházel mj. z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2006, č. j. 8 As 35/2005 - 51, jenž byl publikován pod č. 956/2006 Sb. NSS. Nejvyšší správní soud se proto nejprve byl nucen vypořádat s tím, zda toto rozhodnutí dopadá i na souzenou věc. Pokud by bylo možné z uvedeného rozhodnutí vycházet při posuzování zde nastolené právní otázky, mohl by se od něj Nejvyšší správní soud odchýlit toliko postupem podle § 17 s. ř. s., tedy předložením věci rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu. Zmíněné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dospělo při výkladu § 6 zákona o ochraně spotřebitele k závěru, že „*diskriminací spotřebitele ve smyslu ustanovení § 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, je třeba rozumět obchodní praktiky, které při srovnatelných transakcích nedůvodně zvýhodňují některé spotřebitele před jinými. Platba v hotovosti a platba platební kartou nejsou srovnatelnými transakcemi, a nezakládají tak diskriminaci jedné z uvedených skupin*“. V tomto rozhodnutí se Nejvyšší správní soud podrobným způsobem vypořádal se skutečností, že v případě platby v hotovosti a platby platební kartou nejsou srovnatelné transakce. Vzhledem k tomu, že stravovací poukázka je náhradka platidla primárně určená k odběru hlavního jídla v rámci pracovního dne a je toliko dobrou vůlí některých prodejců potravin, že platbu stravenkami akceptují, je zapotřebí tento platební prostředek považovat za ještě více vzdálený hotovým penězům než je platba platební kartou. Ostatně ani ne všichni majitelé stravovacích zařízení stravenky akceptují. Výše uvedené dřívější rozhodnutí přitom dospělo k závěru, že ani platba platební kartou není srovnatelná platbě v hotovosti. Za použití argumentu právní logiky *a maiori ad minus* lze tedy dospět k závěru, že pokud nejsou srovnatelnými platbami platba hotovými penězi a platba platební kartou, tím spíše se nejedná o srovnatelnou platbu se nejedná v případě platby stravovacími poukázkami. Soud prvního stupně tedy postupoval správně, pokud dospěl k závěru, že platba stravovacími poukázkami není platbou srovnatelnou s platbou hotovými penězi, protože nebylo možné shledat v jednání žalobce, jenž při platbě stravovacími poukázkami účtoval příplatek, diskriminaci ve smyslu § 6 zákona o ochraně spotřebitele. Své rozhodnutí pak soud prvního stupně přesvědčivým způsobem odůvodnil, Nejvyšší správní soud se s tímto odůvodněním ztotožnil a v podrobnostech na ně odkazuje.

Pokud jde o tvrzení žalované v kasační stížnosti, že poplatek ve výši 4 % byl účtován z celkové výše nákupu, ačkoliv nákup byl uhrazen zčásti stravovací poukázkou a zčásti zákonnými penězi, je zapotřebí zdůraznit, že žalovaná své rozhodnutí odůvodnila porušením § 6 zákona o ochraně spotřebitele, tedy poukazem na diskriminační charakter zpoplatnění možnosti platit stravovacími poukázkami. Nejvyšší správní soud, přestože si je vědom širších aspektů projednávané věci, mohl věc posuzovat pouze v rámci vymezeném rozhodnutím žalované a vznesenými námitkami účastníků řízení. Nezabýval se proto v rámci řízení o kasační stížnosti otázkou souladnosti způsobu, jímž žalobce počítal příplatek v případě,

že byla jen část nákupu hrazena stravovacími poukázkami, s požadavkem § 12 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 13 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, neboť žalovaná ve svých rozhodnutích tuto skutečnost zohlednila toliko při vypořádání se s výší ukládané sankce.

Ze všech těchto důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že Městský soud v Praze posoudil věc v souladu se zákonem; důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnosti jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s., neboť neúspěšné žalované náhrada nákladů řízení nepřísluší a úspěšnému žalobci v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. listopadu 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

